

משרד החינוך

הכנסת

הצעות לפעילויות בכיתה לט"ו בשבט

יום הולדתה ה-74 של הכנסת

ירושלים | שבט התשפ"ג | כפרואר 2023

כתיבה ועריכה:

אירית בראל, מדריכה ארצית לחינוך חברתי וערכי;
שלומית קרוביארסקי, מדריכה מחוזית במטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים;
שרון ששון, מדריכה ארצית למולדת חברה ואזרחות.

עריכה לשונית:

מערכת דברי הכנסת.

עיצוב והפקה:

מחלקת הדפוס והפרסומים של הכנסת.

נושא ראשון

הכנסת, נעים להכיר!

קהל יעד

כיתות א' - ו'.

רציונל

בתאריך כ"ד בטבת תש"ט (25 בינואר 1949) התקיימו בפעם הראשונה הבחירות לכנסת, שבהקמתה נקראה 'האספה המכוננת'. המושב הראשון של האספה המכוננת היה בראש השנה לאילנות, ט"ו בשבט תש"ט (14 בפברואר 1949), בבניין הסוכנות היהודית בירושלים. לכבוד האירוע כתב המשורר נתן אלתרמן את שירו 'עם כְּנֶסֶת רְאִשׁוֹנָה'. רוב הנבחרים הגיעו לירושלים מהשפלה, ובדרכם עצרו בשער הגיא לטקס נטיעת עצים. מאז היה טקס נטיעת עצים בירושלים ובסביבתה לחלק בלתי נפרד ממסורת חגיגות יום ההולדת של הכנסת.

לכבוד יום הולדתה ה-74 של כנסת ישראל מצורפות יחידות הוראה בנושא: "הכנסת, נעים להכיר!".

מטרות יחידות ההוראה

- ◀ חיזוק תחושות השותפות והשייכות למדינת ישראל ולארץ ישראל.
- ◀ הכרת המושגים האלה: כנסת ישראל, מליאה, מפלגות, מגוון, בחירות, ייצוגיות, דמוקרטיה, שלטון עם, מגוון דעות.
- ◀ הכרת הזכויות, התפקידים והאחריות משותפת של בני האדם למדינה, לאזרחיה ולסביבתה.
- ◀ הכרת החשיבות של הקשבה למגוון הדעות בחברה, למתן מקום לכלל הקולות ולניהול שיח מכבד.

דפי מידע למורה מופיעים בנספח 1

כתיח

המורה תקרין על הלוח תמונה של בניין הכנסת ותשאל את התלמידים את השאלות האלה: (קישור לתמונה).

◀ "איך קוראים למקום הזה?" (תשובה: משכן הכנסת).

◀ "האם מישהו ביקר פעם בכנסת?"

◀ "מה פירוש השם כנסת?" (תשובה: מלשון התכנסות, מקור כנסת ישראל)

המורה יציג או יכתוב בכני התלמידים את השאלות המקדימות את הצפייה בסרטון.

שאלות מנחות לכיתות א-ג

1. כיצד נראה משכן הכנסת מבפנים?
2. מיהם חברי כנסת? מי בוחר אותם?
3. מה תפקידם של חברי הכנסת?
4. למה נועדו החוקים במדינת ישראל?

הקונצונים בכנסת - א-ג

שאלות מנחות לכיתות ד-ו

1. כיצד אתם מתרשמים מהמקום (מראה הכנסת) - תארו אותה בלשונכם.
2. בסרטון הופיעו כמה דמויות - האם זיהיתם את כולן? מה אתם יודעים על דמויות אלו?
3. על פי מה ששמעתם וראיתם בסרטון, כיצד הייתם מתארים את תפקידה של כנסת ישראל בחיי מדינת ישראל?
4. על פי הסרטון, באילו נושאים הכנסת עוסקת? האם אתם מכירים נושאים נוספים שאינם מוזכרים בקטע שצפיתם בו?
5. היכן, לדעתכם, באות לידי ביטוי הדעות בכנסת ובאיזו הזדמנות?

ביקור בכנסת ישראל ד-ו

מדקה 1.36 עד דקה 4.41 או 4.57 - הרחבה: 7.20 - 8.04

הצעות פעילות לתלמידי כיתות א-ב

המורה יאמר לתלמידים: "למדנו מהסרטון כי הכנסת היא הרשות המחוקקת במדינת ישראל, ובה מחוקקים את החוקים של מדינת ישראל". המורה ישאל את התלמידים את השאלות האלה:

- < האם בבית שלכם יש חוקים?
- < לשם מה נחוצים חוקים?
- < מי בבית מוודא כי בני המשפחה אכן יפעלו על פי החוק?
- < איזה חוק חדש היית רוצה לחוקק בבית?
- < מה אתה צריך לעשות כדי לחוקק חוק בבית?
- < האם בכיתה יש לנו חוקים?
- < מהם החוקים שלנו?
- < האם בחקיקת החוקים יש להתחשב בכולם?
- < האם יש חוקים נוספים שאתם רוצים לחוקק בכיתה שלנו?
- < מה צריך לעשות כדי לחוקק חוק חדש בכיתה? (הצעת החוק, ניסוח החוק, הצבעה על החוק, פרסום החוק).
- < מי אחראי לוודא שהתלמידים יצייתו לחוק?

לאחר הדיון המורה יציין שבט"ו בשבט חוגגים את ראש השנה לאילנות וגם את יום ההולדת לכנסת. המורה יסביר לתלמידים מדוע חוגגים יום הולדת לכנסת בט"ו בשבט. המורה יחלק לתלמידים כרטיסי ברכה, והתלמידים יכינו כרטיס ברכה לרגל יום ההולדת ה-74 של הכנסת. (בערכה יהיו מעטפות עם בול, ואליהן יוכנסו הברכות).

התלמידים יציירו את הכנסת.

מצורף בנספח 2

כרטיס ברכה לרגל יום ההולדת 74 של הכנסת

לכיתות ג-ו

המורה יאמר לתלמידים: "למדנו מהסרטון כי הכנסת היא הרשות המחוקקת במדינת ישראל, ובה מחוקקים את החוקים של מדינת ישראל". המורה ישאל את התלמידים את השאלות האלה:

- < האם בבית הספר יש חוקים?
 - < לשם מה נחוצים חוקים בבית הספר?
 - < מי בבית הספר מוודא שיצייתו לחוק?
 - < איזה חוק חדש הייתם רוצים לחוקק בבית הספר?
 - < האם בחקיקת החוקים יש להתחשב בכולם?
 - < אילו חוקים של המדינה אתם מכירים? (חוק חינוך חובה, חוקי תנועה, חוקי רחצה בים, שמירה על הסביבה וכדומה).
 - < מה צריך לעשות כדי לחוקק חוק חדש במדינה? (הצעת החוק, ניסוח החוק, הצבעה על החוק, כרסום החוק).
 - < מי אחראי לוודא שיצייתו לחוקים במדינה? (משטרה, אזרח, הממשלה, רשות מקומית, מועצה וכדומה)
- לאחר מכן המורה יציין שבט"ו בשבט חוגגים את ראש השנה לאילנות וגם את יום ההולדת לכנסת. המורה יסביר לתלמידים מדוע חוגגים יום הולדת לכנסת בט"ו בשבט. המורה יחלק לתלמידים דף שעליו התלמידים יתבקשו לנסח הצעת חוק.

לו היית חבר כנסת, איזה חוק היית מחוקק עבור תלמידי ישראל?

מצורף בנספח 3

הכנסת

לו היית חבר כנסת, הייתי מציע לחוקק את החוק הבא עבור תלמידי ישראל/ החברה בישראל.

הכנסת

המורה יסכם את השיעור **בחידון הכנסת** המצורף

נושא שני

מגוון דעות – כנסת אחת

השנה יזמה הכנסת תחרות לעיצוב כרזה לציון יום כינון הכנסת – יום הולדתה של הכנסת.

עשרות כרזות נשלחו לכנסת. במקום הראשון זכתה הכרזה המצורפת.

(הרחבה על הכרזה בדף המידע למורה – נספח 1)

המורה יציג לתלמידים את הכרזה המצורפת בנספח 4 או שיקרין אותה על הלוח.

הוא ישאל את התלמידים את השאלה הזאת:

- ◀ מה אתם רואים בכרזה?
- ◀ הכותרת של הכרזה: "מגוון דעות – כנסת אחת" מורכבת ממושגים שאנחנו צריכים להבין את משמעותם.

את המושג "כנסת" הכרנו בשיעור הקודם.

בשיעור זה אנחנו נברר את המושגים: "מגוון", "דעות".

המורה ישאל את התלמידים את השאלות האלה:

מהו מגוון? (מגוון: צבעוני, בעל גוונים שונים, בעל אפשרויות רבות ושונות, לא אחיד. מקור: מילוג).

המורה יכתוב את תשובות התלמידים על הלוח, ולאחר מכן יקריא או יציג להם את ההגדרה של המושג "מגוון":

- ◀ איזה מגוון אתם רואים בכרזה? (צורות, צבעים וגוונים)
- ◀ איך המגוון בא לידי ביטוי בכרזה? (בצבעים, בצורות, בגוונים, בכיוונים).
- ◀ אילו היית צריך לבחור צבע או צורה, מה הצבע והצורה שהיית רוצה שייצגו אותך ומדוע?

הצעות להפעלות סביב המושג "מגוון" בהקשר לכרזה

1. התלמידים יכינו קולאז' המבטא מגוון אנשים, מיילים, נופים, מקומות בישראל וכדומה באמצעות תמונות מז'ורנלים ומעיתונים.
2. התלמידים יכינו תמונה המורכבת מכל תמונות התלמידים, והם יוכלו לבחור את המסגרת ואת התוספות. בשכבות הגיל הבוגרות יש אפשרות להנחות את התלמידים להכין קולאז' בטלפונים החכמים או במחשב באפליקציית pic collage.
3. המורה ייתן לתלמידים העתק של הכרזה בגודל A3 ויבקש מהם לגזור את הכרזה ולנסות להרכיבה אחרת.

סיכום השיעור

- התלמידים יציגו בפני הכיתה את הקולאז'ים השונים ויסבירו מהו המגוון שהם בחרו להציג בקולאז'.
- המורה יאמר לתלמידים: "המושג הבא שאנחנו צריכים להבין את משמעותו הוא המושג 'דעה'". המורה יכתוב את תשובות התלמידים על הלוח, ולאחר מכן יקריא או יציג להם את ההגדרה המילונית של המושג "דעה".

הגדרה מילונית של המושג "דעה":

- ◀ עמדה התלויה בגישה האישית לעניין.
- ◀ חוכמה, השקפה.
- ◀ כושר חשיבה, כגון דעה צלולה.

צירופים:

דְּעָה קְדוּמָּה, הוֹגָה דְּעוֹת, חֲנֻת דְּעַת, חֲנֻת דְּעָה;
יָרַד לְסוּף דְּעָתוֹ, כּוֹתֵב דְּעוֹת. (מתוך מילוג).

מהלך השיעור

להלן הצעת פעילות שבה כולם מוזמנים להביע את דעתם:

תלמידי כיתות א-ג:

המורה תציג את התמונות האלה

מצורף בנספח 5

אפשרויות למהלך הלמידה:

1. דיון: המורה ישאל את השאלות, והתלמידים יביעו את דעתם.
2. המורה יכתוב כל שאלה על דף ויפזר את הדפים בכיתה; הוא ייתן לכל תלמיד דבקות בשני צבעים: צבע אחד מייצג "בעד", וצבע אחר מייצג "נגד" (ירוק - בעד, אדום - נגד). הוא יבקש מהתלמידים להדביק את המדבקה התואמת את דעתו. לאחר מכן יציג המורה את המפה הכיתתית של "בעד" ו"נגד" לפי מספר הדבקות, ויבקש מהתלמידים שינמקו ויסבירו את בחירתם.
3. לאחר ההנמקות וההסברים יאפשר המורה לתלמידים לשנות את דעתם ולהעביר את הפתקית מ"בעד" ל"נגד" ולהפך. המורה יוכל לדון בכוחה של שיחה, בדרכי שכנוע ובחירות להבעת דעה ולשינוי דעה.

תלמידי כיתות ד-ו

המורה יציג את השאלות האלה (נספח 6):

1. גם בנות רוצות לשחק כדורגל בהפסקות, מה דעתך על כך?
 2. מכיתה א' מותר להביא מכשיר נייד, מה דעתך על כך?
 3. ביום שישי מותר להגיע לבית הספר ללא תלבושת אחידה, מה דעתך על כך?
 4. בבית הספר כולם צריכים לשמור על הכללים ועל החוקים, מה דעתך על כך?
 5. לכל תלמיד יש זכות להביע את דעתו בשיעורים, מה דעתך על כך?
 6. בבית הספר שלנו נמנעים מהכנסת חטיפים וממתקים, מה דעתך על כך?
 7. עלינו להתחשב בתלמידים אלרגיים בכל הקשור להבאת מזון לכיתה, מה דעתך על כך?
 8. הוחלט שעל כל שקית בסופר יש לשלם, מה דעתך על כך?
- *המורה יכול להוסיף שאלות בהתאם לצורכי הכיתה.

אפשרויות למהלך הלמידה:

1. דיון: המורה ישאל את השאלות, והתלמידים יביעו את דעתם.
2. המורה יכתוב כל שאלה על דף ויפזר את הדפים בכיתה; הוא ייתן לכל תלמיד דבקות בשני צבעים: צבע אחד מייצג "בעד", וצבע אחר מייצג "נגד" (ירוק - בעד, אדום - נגד). הוא יבקש מהתלמידים להדביק את המדבקה התואמת את דעתו. לאחר מכן יציג המורה את המפה הכיתתית של "בעד" ו"נגד" לפי מספר הדבקות, ויבקש מהתלמידים שינמקו ויסיבירו את בחירתם.
3. לאחר ההנמקות וההסברים יאפשר המורה לתלמידים לשנות את דעתם ולהעביר את הפתקית מ"בעד" ל"נגד" ולהפך. המורה יוכל לרון בכוחה של שיחה, בדרכי שכנוע ובחירות להבעת דעה ולשינוי דעה.

מה למדנו מהמשחק?

- < על כל אחד מההיגדים יש מגוון רחב של דעות;
 - < יש תלמידים שחושבים כמוני, ויש תלמידים שחושבים אחרת ממני;
 - < בכוחנו להסביר ולשכנע.
- נחזור להיגד המוצג בכרזה: "כנסת אחת - מגוון דעות".

ונשאל את השאלות האלה:

- ◀ מהי כוונת ההיגד?
- ◀ האם בהיגד יש מילים הפוכות או מנוגדות?
- ◀ האם יש אנשים בכנסת שחושבים אותו דבר על אותו נושא?

לדוגמה:

- ◀ על כל תלמיד בישראל ללמוד לקרוא ולכתוב;
- ◀ כל ילדי ישראל חייבים ללמוד בבית הספר. יש חוק הנקרא חוק חינוך חובה;
- ◀ לכל ילד יש זכויות וחובות;
- ◀ חוק שילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים.

סיכום השיעור

לכל אחד הזכות להביע את דעתו.

הכנסת מבטאת את המגוון של החברה הישראלית ומייצגת את כלל הדעות, האמונות והקבוצות בחברה הישראלית. הנציגים שלנו לא תמיד מסכימים זה עם זה, אבל אנחנו חיים במדינה אחת שבה יש חוקים, ועלינו לכבד את השונות ולראות את היופי שבה. השונות מאפשרת לכל אחד לבטא את מחשבותיו, את דעותיו ואת רצונותיו גם אם הם מנוגדים למחשבות, לדעות ולרצונות של האחר.

נספח 1

ט"ו בשבט תשפ"ג - יום הולדתה ה-74 של הכנסת

מידע למורה:

הכנסת היא בית הנבחרים ובית המחוקקים של מדינת ישראל. יושבים בה נציגי ונציגות העם, דנים בעניינים שעל סדר-היום, מחוקקים חוקים ומוודאים שהממשלה מיישמת אותם; נוסף על כך, הכנסת בוחרת את נשיא המדינה. בניין הכנסת - משכן הכנסת - נמצא בירושלים.

לקראת קום המדינה ב-ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948) נוסדה מועצת העם, שחבריה חתמו על מגילת העצמאות - המסמך הנושא את ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, ובו מוצגות השאיפות והמטרות שהמדינה מציבה לעצמה.

כמה חודשים לאחר קום המדינה נערכו בפעם הראשונה הבחירות לכנסת, שנקראה אז האספה המכוננת. בט"ו בשבט תש"ט (14 בפברואר 1949) התכנסה הכנסת לישיבתה הראשונה, ולכן בכל שנה בחג האילנות הכנסת חוגגת את יום הולדתה. אז גם הוחלט לתת לבית הנבחרים והמחוקקים הישראלי את השם "כנסת", על שם כנסת הגדולה שהייתה בעבר המוסד העליון של ראשי ישראל וחכמיה, והתכנסה בירושלים. מספר חברי הכנסת נקבע לפי מספר חברי "כנסת הגדולה" - 120 חברים.

בישראל עורכים בחירות דמוקרטיות שבהן כל אזרח יכול להצביע עבור אחת מהמפלגות, אם הוא מסכים עם השקפותיה באשר לשיפורים ולשינויים שהיא מציעה. מפלגה היא קבוצה המייצגת דעות ורעיונות שהיא מאמינה בהם, והיא פועלת לקידום רעיונות אלו.

לפני הבחירות לכל מפלגה יש פרק זמן להציג ולהסביר את המצע שלה (מלשון "הצעה" - מה שהמפלגה מציעה) ולשכנע את האזרחים לתמוך בה. בכנסת מיוצגות אוכלוסיות מגוונות בחברה הישראלית (יהודים, ערבים, דרוזים, נשים, גברים וכדומה). אזרחי המדינה בוחרים את נציגיהם בכנסת, והם אלה שממנים את הממשלה.

לכל אזרח שמלאו לו 18 שנים יש זכות לבחור את האנשים שייצגו אותו בכנסת.

תפקידה העיקרי של הכנסת הוא לקבוע את הנורמות במדינה באמצעות חוקים.

בחוקים נקבע מה מותר ומה אסור במדינה; בחוקים מוגדרים חובות וזכויות; באמצעות החוקים אפשר לקבוע סדר במדינה ולשמור על רווחת האזרחים.

בישראל שלוש רשויות:

- ◀ **הרשות המחוקקת** - הכנסת - בית הנבחרים של מדינת ישראל. הכנסת היא הרשות האחראית על חקיקת החוקים במדינה.
- ◀ **הרשות המבצעת** - הממשלה (המורכבת מחברי המפלגות המהווים את הרוב בכנסת) - אחראית על הניהול היום-יומי של הביורוקרטיה במדינה; תפקידה של הרשות המבצעת הוא ליישם ולאכוף את החוקים שחוקקה הרשות המחוקקת.
- ◀ **הרשות השופטת** - מערכת בתי המשפט בישראל, שבראשה עומד בית המשפט העליון ובתי הדין - מטרת הרשות השופטת היא לספק משפט צדק לשם אכיפת שלטון החוק.

יושב-ראש הכנסת הוא ראש הרשות המחוקקת בישראל, ותפקידו לנהל את ענייני הכנסת, לייצג אותה, לשמור על כבודה, על סדר ישיבותיה ועל קיום תקנון שלה. יושב-ראש הכנסת המכהן הוא חבר הכנסת אמיר אוחנה.

חברי הכנסת הנבחרים מכל מפלגה מצביעים בהתאם להחלטה משותפת של כל מפלגה, התואמת את דעתם על הצעת החוק. לא תמיד הצבעתם של כל החברים במפלגה אחת היא אותה הצבעה, ולעיתים יש אפשרות להביע דעה אישית בהצבעה על הצעת חוק.

מליאת הכנסת:

אולם המליאה הוא לב ליבו של משכן הכנסת, ובו מתכנסים חברי הכנסת וחברות הכנסת. חלק ניכר מעבודת הכנסת נעשה במליאה, והיא המקום שבו מתקבלים חוקים, נערכים דיונים, נשאלות שאילתות ומועלות הצעות לסדר-היום.

במפלס התחתון של אולם המליאה יושבים חברי הכנסת והממשלה. מקומות הישיבה מסודרים בצורת מנורת שבעת הקנים. השולחן הפנימי ביותר הוא שולחן הממשלה; מקומו של ראש הממשלה במרכזו, ומשני צידיו יושבים סגניו וממלאי המקום שלו. מסביב יושבים שאר שרי הממשלה. שאר מקומות הישיבה מיועדים לחברי הכנסת: חברי הקואליציה יושבים בצד ימין של האולם, וחברי האופוזיציה יושבים בצד שמאל שלו. הסיעות הקטנות יושבות במרכז. במרכז בימת הכנסת, מקומו של יושב-ראש הכנסת או של אחד מסגניו. יושב-ראש הכנסת היום הוא חבר הכנסת אמיר אוחנה.

מהרגע שהיושב-ראש מכריז על הצבעה, יש לחברי הכנסת עשר שניות להצביע. חברי הכנסת רשאים להצביע ממקום מושבם בלבד בלחיצה "בעד", "נגד" או "נמנע" במסך המגע הנמצא מולם. התוצאות נראות מייד בשני מסכים התלויים בשני צידיו של האולם.

נספח 4

נספח 5

גם בנות רוצות לשחק כדורגל בהפסקות.
מה דעתך על כך?

מכיתה א' מותר להביא טלפון נייד.
מה דעתך על כך?

ביום שישי מותר להגיע לבית הספר ללא תלבושת אחידה.
מה דעתך על כך?

עלינו להתחשב בתלמידים אלרגיים בכל הקשור להבאת מזון
לכיתה. מה דעתך על כך?

בבית הספר כולם צריכים לשמור על הכללים ועל החוקים.
מה דעתך?

בבית הספר שלנו נמנעים מהכנסת חטיפים וממתקים.
מה דעתך על כך?

לכל תלמיד יש זכות להביע את דעתו בשיעורים.
מה דעתך על כך?

הוחלט שעל כל שקית בסופר יש לשלם.
מה דעתך על כך?

נספח 7

חומרים נוספים להעשרה

- < סיור בכנסת, פורטל עובדי הוראה - יום הולדת לכנסת
- < קישור לחידונים - קק"ל, סרטונים על הכנסת, כנסת לילדים
- < הכרזת המדינה - דוד בן גוריון
- < חדשות מהעבר - דוד בן גוריון
- < הכרזת העצמאות - חדשות מהעבר
- < סרטון על דמוקרטיה - בריינפופ חינמי
- < בוחרים בחפונים - מהי דמוקרטיה?
- < סרטון בחירת אמיר אוחנה ליושב ראש הכנסת
- < חידון הכנסת

הכנסת